

МОДЕЛИРАНЕТО НА СУБЕКТНИТЕ СВЕТОВЕ В БИОЛОГИЯТА И ЛИТЕРАТУРОЗНАНИЕТО. ОПИТ ВЪРХУ БАРИЕРАТА ОТ ПАВЕЛ ВЕЖИНОВ

Борис Илиев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

MODELING OF SUBJECT WORLDS IN BIOLOGY AND LITERARY CRITICISM. AN ESSAY ON BARIERATA (THE BARRIER) BY PAVEL VEZHINOV

Boris Iliev

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

This paper aims to construct a theoretical model in order to allow us to rethink the concept of literary worlds. The basis of this attempt is the work of the biologist Jakob von Uexküll and his main idea of Umwelt. This purpose suggests the construction of a bridge between theoretical biology and literary criticism, which actually requires a process of selfmodeling in the literary field. The new theoretical model is functionalized through a rereading of the short novel *The Barrier* by Pavel Vezhinov.

Keywords: biology, literary criticism, modeling worlds, Uexküll, *The Barrier*, Pavel Vezhinov

Този текст си поставя за цел да се занимава с теоретичен проблем, през който ще се опита да предложи преосмисляне на едно от каноничните произведения на българската литература от втората половина на ХХ в. – „Барьерата“ на Павел Вежинов. Подобна цел поставя литературоведа пред дилема – дали да започне очертаване и обосновка на теоретичната оптика, която ще бъде „приложена“ върху произведението, или да постави началото с историко-критическо представяне на творбата, а чак след това да я подлага на интерпретация, боравеща с определен теоретичен инструментариум. Настоящият опит би искал да избегне тази дилема, тъй като желае да се предпази както от грубата идея за „прилагане“ на теорията, така и изобщо от желанието инструментът на изследване да бъде строго разграничаван от самото разглеждано произведение. Избягването на този избор няма да бъде формално, защото текстът като езикова структура неизбежно

трябва да избере някакво положение за свое начало, по-скоро водещото желание е да се създаде теоретичен модел, който произтича от художественото произведение, а самото то да разгръща прочита си в полето на теорията, като по този начин се получи една игра или осцилация, в чийто край нито творбата, нито теорията няма да останат непроменени.

Изграждането на теоретичен модел приема за своя изходна точка самото художествено произведение, като по този начин търси пресечна точка между неговата и собствената си потенциалност¹. Основният проблем, който ще бъде използван като базис на изследването, е забелязаното от критиката сливане между реално и нереално в повестта: „За пръв път в нашата литература по такъв вълшебен художествен начин се преплитаха фантазно и реално“ (Игов/Igov 1990: 90; вж. и Игов/Igov 1990: 96, както и Беляева/Belyaeva 1994: 322). Може да се каже, че в логиката на повестта двамата главни герои – Доротей и Антони Манев – се превръщат в носители на двете категории, като традиционно Доротей се свързва с въображаемото, а Манев – с рационалното, действителното. Връзката на Доротей с фантазното в началото на повестта е видяно, от една страна, като лудост, но още тогава се прокрадва идеята, че лудостта може да не означава просто отклонение от нормата, а съществуване в друг свят: „болните, които се разминаваха по тях (по алеите – бел. моя, Б. И.), студени и далечни като галактики. Бяха истински луди, целите изпълнени с достойнството на своя въображаем свят [...]“ (22 – 23)². В такъв случай отношението между Доротей и Манев може да се опише като взаимодействие между два свята. Говоренето за светове в хума-

¹ Представата за потенциалността на произведението и теоретичния модел, чиято пресечна точка се търси, изхожда от работата на Дарин Тенев за литературната потенциалност: „Теоретичният модел, тъкмо доколкото е модел, трябва да носи собствена потенциалност, която да се „насложи“ върху потенциалността на произведението, за да се опита да открие последната“ (Тенев/Tenev: 13).

² Цитатите от „Барьерата“ са по Вежинов, П. Барьерата. – В: *Избрани произведения. Том II*, София: Български писател, 1984, 7 – 92. Номерът на страницата при цитиранията на всички художествени текстове ще бъде даван в скоби след цитата.

нитаристиката има утвърдена традиция³, но настоящата работа ще направи опит за самостоятелно и относително независимо мислене на понятието. Тъй като обаче в указания в „Барьерата“ случай става дума не толкова за свят в смисъла на фикционалния свят, който текстовата активност създава като рамка на произведението, а за свят, който се изгражда вторично спрямо света на творбата и негови центрове са двамата главни герои, тук ще бъде направен донякъде независим опит за мислене на понятието свят. Затова ще се насочим към област, която напуска рамките на литературознанието и до голяма степен на това, което се нарича хуманитарни науки, навлизайки в територията на природните науки и по-точно на теоретичната биология от първата половина на XX в. Тя представлява сфера на модерното познание, която подема дискусиата около понятието свят десетилетия преди тя да стане актуална в полето на хуманитаристиката.

Сериозните и влиятелни опити за това са направени през първата половина на XX в. в работата на немския биолог Якоб фон Юкскюл, изследваща начина, по който организмите възприемат действителността около себе си. В предговора към съчинението си от 1909 г. Юкскюл въвежда за първи път понятието околесвят (Umwelt), чиито граници са определени от спецификата на сетивата на съответното животно: „всяка от тези хиляди различни форми на живот притежава собствен околесвят, който е в двупосочна зависимост със структурния замисъл (Bauplan) на животното“ (Uexküll/Юкскюл 1909: 5). В по-късното си, но добило голяма популярност съчинение „Разходка през световите на животните и хората: книга с картини на невидимите светове“ („Streifzüge durch die Umwelten von Tieren und Menschen: Ein Bilderbuch unsichtbarer Welten“, 1934), Юкскюл доразвива дефиницията на понятието околесвят, сравнявайки го със сапунено балонче около животното, представляващо „свой собствен свят, изпълнен с възприятия, които то (животното – бел. моя, Б. И.)

³ В българска среда по-подробен преглед на развитието на теорията на фикцията и влиянието на теорията на възможните светове върху нея вж. У Тенев/Тенев 2012: 41 – 79; по отношение на семантиката на възможните светове и отношението им към фикционалните вж. напр. Ronen/Ронен 1994.

единствено познава“ (Uexküll/Юкскюл 1957: 5)⁴. В центъра на този нов свят стои светопораждащият субект – човек или животно, тъй като немският биолог схваща животното като автономен, активно познаващ света субект (Uexküll/Юкскюл 1957: 8). Съществуването на такъв свят води след себе си изключително значими последици за начина, по който съществуват времето и пространството. Те вече не се схващат като обективно съществуваща константа, а като перцептуални категории, зависещи от спецификите на сетивата на възприемащия субект: „вместо да казваме, както досега, че без време не може да има жив субект, сега трябва да кажем, че без живия субект, не може да има време“ (Uexküll/Юкскюл 1957: 13); „не може да има пространство, независимо от субекта“ (Uexküll/Юкскюл 1957: 29)⁵.

Освен термина *околен свят* Юкскюл въвежда още две понятия, които имат връзка с идеята за „световост“ и са от голямо значение за настоящия текст. Това са *вътрешният свят* (Innenwelt) и *околната среда* (Umgebung). Що се отнася до първия термин, той е обговорен по-подробно в ранната работа на Юкскюл, докато в покъсното съчинение „Разходка...“ остава бегло споменат единствено във връзка с дадената възприятийна схема на живите същества (Uexküll/Юкскюл 1957: 10). В труда от 1909 г. вътрешният свят е определен като съвкупността от предизвиканите от външните фактори дразнения в нервната система на животното (Uexküll/Юкскюл 1909: 6). Цялостното впечатление, което оставя у читателя изложението на немския биолог, е за определено сходство между понятията за Umwelt и Innenwelt, тъй като и двете представляват някаква затворена област, която е центрирана около субекта, а границите ѝ се определят от сетивата на организма. Поради тази прилика е не-

⁴ Давайки тази дефиниция, Юкскюл въвежда и още едно понятие, което би трябвало да е синонимно на термина Umwelt – феноменологичен свят (Uexküll/Юкскюл 1957: 5).

⁵ Тук може би трябва да се каже, че много от теоретичите и философите, повлияни от работата на Юкскюл, настояват при разглеждането на неговите тези да се има предвид, че те съвпадат не само хронологично, но и дискурсивно с времето на големите открития в квантовата физика, а и с авангарда в изкуството, които радикално разчупват традиционните представи за времепространството и вселената (вж. напр. Agamben/Агамбен 2004: 39).

обходимо да се потърси стабилна дистинктивна линия между двете понятия. Тя би могла да се намери например в един шрих, който Юкскюл очертава по отношение на Umwelt – околният свят на дадено същество може да включва в себе си и други организми (Uexküll/Юкскюл 1909: 6). Това означава, че в рамките на околния свят би могло да се формира активно взаимодействие със световите на други животни, като по този начин се образува нещо като поле на интересубективност. В такъв случай понятието за Innenwelt може би се отнася по-скоро за някаква вътресубектна зона, недостъпна за останалите организми. Подобна неяснота възниква между термините Umwelt и Umgebung, още повече че в съвременния немски език двете думи биха могли да се преведат по сходен начин – като околна среда в смисъл на обективната действителност около организмите с нейните въздействащи фактори. Повече яснота върху този въпрос хвърля работата на един от съвременните коментатори на Юкскюл Джорджо Агамбен. Според него Umgebung представлява обективното пространство около всеки организъм или света, както го възприемаме ние; с други думи, Umgebung за животното е Umwelt за човека (Agamben/Агамбен 2004: 40)⁶.

Както беше вече отбелязано, теоретичната работа на Юкскюл придобива изключително голямо значение както за биологията и другите природни науки, така и за хуманитаристиката. Това се дължи може би преди всичко на стремежа към отдръпване от схващането на действителността като съставена от един-единствен свят: „докато класическата наука е виждала един свят, който обхваща всички биологични видове, йерархично подредени от най-елементарните форми на живот до висшите организми, Юкскюл вместо това предлага безкрайно разнообразие от перцептуални светове“ (Agamben/Агамбен 2004: 40). Ако на това

⁶ В този смисъл, в думите на Агамбен на пръв поглед се съдържа определено противоречие, тъй като той нарича околната среда обективно пространство, а след това го отъждествява с човешкия околнен свят. При това положение обаче Umgebung в никой случай не може да бъде нещо обективно. От гледна точка на животното няма смисъл въпросът да се коментира, защото за него околната среда е възприемаема само частично през субективната призма на околния му свят. От наша гледна точка пък то очевидно е перцептуално, а не обективно пространство, представлявайки нашия околнен свят.

място се обърнем към областта на литературата, задължително ще трябва да отбележим, че идеята за вселена, състояща се от повече от един свят, е изключително важна за нея. Един от най-значимите изследователи на фикционалните светове в литературата Лубомир Долежел, обсъждайки теориите за фикцията преди втората половина на XX в., твърди, че техният неуспех се дължи тъкмо „на предпоставката, че има само една легитимна вселена на дискурса (референциално поле) – актуалният свят“⁷ (Doležel/Долежел 2003: 18). Решението на един от сложните проблеми на изследванията върху фикцията, а именно въпроса за референтността на фикционалните изказвания, може да бъде открито единствено ако „рамката с един свят [...] бъде заменена от рамка с много светове“ (Doležel/Долежел 2003: 27).

Възможността за мислене на действителността през предствата за повече от един свят е точката, в която потенциалността на „Барьерата“ като художествен текст и на биологичния модел, изграден от Юкскюл, се засрещат. Това наслагване откроява както общите моменти от двата източника на смисъл, така и техните различия. Целта на този текст е да постигне работеща, функционална амалгама от потенциалностите на научната теория и художествения модел на произведението, която да се превърне в отправна точка на разнопосочни бъдещи прочити на творбата и на модела. Наблюдаваното засрещане обаче само по себе си не е достатъчно, за да се получи желаният резултат, тъй като научният и художественият модел на действителност с повече от един свят все още принадлежат към различни дискурси. Ако се върнем към израза за функционалната „амалгама“ от потенциалности, тя все още се намира в състояние на хетерогенни сурови материали, които очакват да бъдат обединени, да дадат едно цяло, нещо трето, което ще представлява нашият теоретичен модел. За тази цел обаче се изправяме пред проблема за преноса на модели от една област в друга, в този случай – от биологията към литературознанието. Но този процес се натъква на множество въпроси, тъй като не става дума просто за пренос на термини от една област в друга, а за пре моделиране на литературознанието,

⁷ Тук, както и по-долу, преводът е мой, Б. И.

за изменение на неговите инструменти, и то провокирано от настоящия текст, който според своите намерения се явява вътрешен за самото литературознание. При това положение имаме ситуация, в която литературознанието, говорейки за своя настоящ обект (повестта „Барьерата“ и проблема за световите), трябва да моделира самото себе си. Подобно явление не представлява новост в хуманитаристиката, било е обсъждано и преди и към една такава дискусия ще се обърнем сега. Част от нея е статията на Юлия Кръстева „Семиотиката: критическа наука и/ или критика на науката“, която разглежда семиотиката като наука, създаваща модели (Кръстева/Krasteva 1994: 8). За разлика от останалите науки (които също създават модели) семиотиката притежава тази особеност, че „включва също така и теорията за моделирането [...], която я изгражда, т. е. която изгражда едновременно (и всеки път) нейния обект (семиотичното равнище на дадена практика) и нейния инструмент (типа модел, който би отговарял на дадена семиотична структура, описана от теорията)“ (Кръстева/Krasteva 1994: 9). Казано по друг начин, семиотиката има способността да моделира сама себе си (Кръстева/Krasteva 1994: 10). Било като винаги потенциална част от семиотиката, било като автономна наука, представляваща вторична знакова система, ние бихме могли да разгледаме литературознанието по същия начин – като самомоделиращо се, способно на теоретична авторефлексия. Точно този статут на литературознанието като една потенциална семиотика води след себе си важни последици, защото я поставя в особено отношение спрямо другите науки, от които тя може да заема нови модели под формата на понятийна система и терминология, разрушавайки по този начин вече съществуващата (Кръстева/Krasteva 1994: 11). Подобно пренасяне на модели не може да стане механично, не може да представлява своеобразно „преписване“ на термини; то е съпроводено от дълбока трансформация на съдържанието на заеманите модели. Според Кръстева това означава, че от другите науки могат да се заемат термини, които веднъж попаднали в полето на семиотиката, придобиват напълно различен смисъл, въпреки че биха могли и да запазят част от изходното си съдържание (Кръстева/Krasteva 1994: 11 – 12).

След като теоретично беше решен въпросът за трансформацията на биологичния модел при прехода му към полето на литерату-

рознанието, време е да видим как би могъл да се изгради теоретичен модел, който да предложи нови прочити на Вежиновата повест „Барьерата“. Като начало нека се върнем към образите на двамата главни герои, които бяха въведени в началото. Вече казахме (стъпвайки върху художествения текст и позовавайки се и на критиката), че те могат да се възприемат като центрове на собствени светове. Първият термин, който можем да въведем на този етап, трансформирайки понятийния апарат на Юкскюл, е *вътрешен субектен свят*. Той се изгражда около литературния субект и представлява затворена референциална област, включваща системата от неговите представи, опит и ценности; важно е да се подчертае, че вътрешният свят не влиза в преки взаимоотношения със световите около други герои, той по-скоро е съсредоточен навътре и представлява автономна, отграничена структура. При Доротея вътрешният свят е доминиран от въображението. Пример за това е мотивът за четенето при Доротея, при което тя влиза в ролите на персонажите, за които чете: „Въобразява си, че е някоя от героините, за които чете...“ (25). Също свързан с въображението е мотивът за летенето, като в референциалната област на вътрешния свят на Доротея полетът се верифицира като нещо напълно естествено и реално. Поради тези характеристики на вътрешния свят на Доротея той показва много сходства с един специфичен вид Umwelt (разбиран изцяло в терминологията на Юкскюл) – това е т. нар. вълшебен свят, който „се характеризира с много ефектни феномени, които са видими единствено за субекта и не са обвързани с никакъв опит или имат връзка с най-много едно-единствено преживяване“ (Uexküll/Юкскюл 1957: 67).

По същия начин може да бъде проследено изграждането на вътрешния свят при Антони Манев. Може би основната му характеристика е склонността към свръхрационализация във възприемането на действителността и изкуството: „разчитах повече на музикалната си култура, отколкото на някакво вдъхновение“ (19). Тази рационалност е свързана с опит за математизация на възприятията и човешкото познание: „По природа съм здравомислещ човек, освен от музика, интересувам се още от космогония и астрофизика, дори от математика, която смятам за основа на всяко сериозно човешко знание“ (21). Друга негова черта е самотата, която преминава в чувство

на обреченост и екзистенциална празнота, впримченост: „И все по-често ношем ме застига самотата, това най-чуждо и най-непонятно за мен чувство в досегашния ми живот. Появява се обикновено около полунощ, когато застиват всички живи и мъртви шумове освен постоянното пукане на панелите като кости на изстиващ мъртвец. [...] Няма спасение“ (7).

С развитието на сюжета обаче двамата герои не остават изолирани един от друг, те започват да се сближават и това довежда до промяна у тях. Началото на двустранното приближаване на героите започва с общото им съжителство. По препоръка на доктор Юркува Манев намира нова работа на Доротейа, която цели потискането на хаотичното действие на въображението, поставянето му под контрол. При досега си с Манев Доротейа все повече се потапя в разграфения ритъм на практическия живот – преписването на ноти, пазаруването на дрехи, сблъсъка с паричните отношения на реалния свят, опитите за социализация. По този начин героинята сякаш се отделя от вътрешния си свят и се доближава до този на Манев, той започва да ѝ влияе, да я уподобява на себе си. Как е възможно това обаче при положение, че както беше отбелязано, вътрешните светове са затворени структури, насочени навътре и не могат да общуват пряко с тези на другите?

Тук би могло да ни послужи другото важно понятие на Юксюкюл – *околният свят*. В теоретичния модел, изграден по-горе, то би могло да се мисли като пространство около субекта, в което вътрешният свят се проектира, но не остава изолирано, а влиза в активно общуване с околните светове на другите в състояние на една напрегната и динамична интерсубектност. Референциалността на интерсубектното поле на околните светове също е много усложнена, може да се каже, че тя е „множествена“, тъй като е насочена едновременно към няколко околни свята, които си влияят взаимно. Това може да бъде изяснено със следния пример. Доближаването на световите на Манев и Доротейа не е извършено докрай и при интерпретацията на някои събития референциалността се колебае между околните светове на двамата, които на моменти интерферират. Така например тълкуванията на причините за някои закъснения на Манев се колебаят между дългите служебни събрания и отвличането от някакви олитературени ис-

пански карбонари в зависимост от това кое референциално поле се активизира у Доротея – това на нейния свят, доминиран от въображаемото, или това на света на Манев, подчинен на рационалността. Непоносимостта на Доротея към шеги също се явява белег на смесената референциалност, тъй като тя води до несигурност дали казаното трябва да се разбира като смешка, или като разказ за болезнена и трагична случка. Образът на Манев също се развива, приближавайки се към въображаемия свят на Доротея. Докато животът на момичето се прагматизира, установява се еднообразието на подреденото ежедневие, съществуването на Манев става все по-хаотично, губи първоначалната си рационалност и порядък. Текстът дава израз на тази дерационализация чрез мотивите за нарушените от Манев обществени норми, пренебрегването на ежедневието и личния живот от миналото (бившата жена и детето), дистанцирането от активния социален живот: „откакто Доротея дойде да живее у дома, аз сякаш позабравих, че има и други хора по света“ (36). По този начин околните светове на героите биха могли да се застъпват, да взаимодействат помежду си и както вече беше отбелязано, тяхната съположеност, тяхното наслагване индуцира едно поле на интересубектност с умножена, варираща референциалност.

Тъкмо заради нея ние можем да реализираме потенциала на произведението по различни начини, през различни прочити, без някой от тях да бъде привилегирован и да доведе до учредяване и седиментиране на определен смисъл. Наличието на множество референтни зони позволява определен мотив или проблем, зададен от текста, да бъде интерпретиран по повече от един начин. Нека вземем например мотива за летенето, който е централен в повестта. Ако той се разгледа от хоризонта на вътрешния свят на Доротея, летенето би могло да се възприеме като нещо напълно естествено. От гледната точка на първоначалното състояние на вътрешния свят на Манев обаче той представлява част от патологичното съзнание на Доротея. Но по-късно, когато околният свят на героя е повлиян от този на Доротея, мъжът е ввлечен в действителността на младото момиче и изживява издигането във въздуха заедно с нея. От друга страна, невъзможността на Манев да приеме изцяло гледната точка на Доротея осуетява нейното же-

лание да сподели с някого света си и така се стига до трагедията на финала на разказа. Съвсем прозаичен прочит пък бихме получили, ако активираме единствено референтната зона на околната среда (според Юкскюл – „Umgebung“, която съвпада с рамкиращия фикционален свят на текста) и погледнем през очите на генерала например. Тогава всички събития около живота и смъртта на Доротея ще се превърнат просто в един мистериозен криминален случай. По този начин допускането на различни светове в рамките на творбата отключва нейния потенциал и осигурява няколко възможни прочита, които влизат в напрежение помежду си, едновременно активни и готови да изявят своя смисъл. Може би точката, в която се засичат те, е именно бариерата, ако я разбираме като онази тънка ципа на сапунените мехурчета на Юкскюл, които не позволяват на организмите да излязат от своя свят и да заживеят в чуждия.

Пренасянето на биологичната теория в полето на литературознанието също спомага за осъществяването на собствения ѝ потенциал. От една страна, термините и понятията като околна среда, вътрешен свят и околна среда променят първоначалното си съдържание в някаква степен, но от друга страна, като влизат в нови отношения помежду си, тяхната взаимна положеност се изяснява в по-голяма степен, отколкото в изходната теория. По този начин не само художественото произведение получава живот в няколко възможни прочита, но и теорията започва да функционира по повече от един начин – веднъж в рамките на теоретичната биология, втори път като независим критически инструмент в литературознанието и трети път – във връзките с теорията на възможните светове и изследванията върху фикцията. Ето и изследователска посока, която би могла да се развие в бъдеще. Към нея могат да се прибавят и множеството актуализации на учението на Юкскюл във философията и теорията, от които тук беше показана само малка част в лицето на работата на Дж. Агамбен. Самият той показва много други насоки, в които може да се разглежда традицията, започваща от Юкскюл и минаваща през областта на кибернетиката, на философската феноменология, на литературознанието и още много други.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Беляева/Belyaeva 1994:** Беляева, С. В търсене на нравствена хармония. Художествено време-пространство в повестта „Барьерата“. // *Идеи на текста и времето*. Перник: Кракра, 1994, 327 – 342. [Belyaeva, S. V tarsene na нравstvena harmonia. Hudozhestveno vreme-prostranstvo v povestta “Barierata”. // *Idei na teksta i vremeto*. Pernik: Krakra, 1994, 327 – 342.]
- Игов/Igov 1990:** Игов, С. *Павел Вежинов. Творчески портрети*. София: Народна просвета, 1990. [Igov, S. *Pavel Vezhinov. Tvorcheski portreti*. Sofia: Narodna prosveta, 1990.]
- Кръстева/Krasteva 1994:** Кръстева, Ю. Семиотиката: критическа наука и / или критика на науката. // *Литературата*, бр. 2, 1994, 7 – 21. [Krasteva, Yu. Semiotikata: kriticheska nauka i/ili kritika na naukata. // *Literaturata*, br. 2. 1994, 7 – 21.]
- Тенев/Tenev:** Тенев, Д. *Потенциалност и модел* (ръкопис). [Tenev, D. *Potentsialnost i model* (rakopis).]
- Тенев/Tenev 2012:** Тенев, Д. *Фикция и образ. Модели*. Пловдив: Жанет 45, 2012. [Tenev, D. *Fiksiya i obraz. Modeli*. Plovdiv: Zhanet 45, 2012.]
- Agamben/Агамбен 2004:** Agamben, G. *The Open: Man and Animal*. Transl. Kevin Attel. Stanford: Stanford University Press, 2004.
- Doležel/Долежел 2003:** Doležel, L. *Heterocosmica. Fikce a možné světy*. Praha: Karolinum, 2003.
- Ронен/Ронен 1994:** Ronen, R. *Possible Worlds in Literary Theory*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- Uexküll/Юкскюл 1957:** Uexküll, J. A Stroll Through the Worlds of Animals an Men. // *Instinctive Behavior. The Development of a Modern Concept*. Transl. and ed. Claire H. Schiller. New York: International Universities Press, 1957.
- Uexküll/Юкскюл 1909:** Uexküll, J. *Umwelt und Innenwelt der Tiere*. Berlin: Verlag von Julius Springer, 1909.